

Bản chất của chế độ

- Nguyễn Hưng Quốc Thứ Bảy, 26 tháng 3 2011

Hình: Getty Images

Liên quan đến vấn đề bản chất của chế độ tại Việt Nam hiện nay, thời gian vừa qua, có hai sự kiện nổi bật và có thể được xem là tiêu biểu nhất.

Thứ nhất là vụ án mua dâm tại tỉnh Hà Giang vào ngày 10 tháng 3. Về vụ án này, nhà báo Bùi Tín đã phân tích sâu sắc trong bài "Khi đăng thực thi 'luật rừng' với 2 nữ sinh vị thành niên" đăng trên VOA blog.

Tôi chỉ xin nhắc lại vài chi tiết chính để bạn đọc dễ theo dõi. Một, bị cáo gồm có ba người, ông Sầm Đức Xương, nguyên hiệu trưởng trường Trung học Phổ thông Việt Lâm với tội danh là mua dâm người chưa thành niên, và hai cô nữ sinh trong trường của ông, Nguyễn Thúy Hằng và Nguyễn Thị Thanh Thúy, với tội danh làm môi giới mại dâm. Hai, cả hai cô Hằng (sinh năm 1992) và Thúy (sinh năm 1991) đều chưa tới 18 tuổi khi xảy ra vụ án. Ba, theo lời khai của hai cô, trong số khách mua dâm lúc hai cô còn trong lứa tuổi vị thành niên, có nhiều người là quan chức trong tỉnh, kể cả ông Nguyễn Trường Tô, nguyên chủ tịch tỉnh kiêm phó bí thư tỉnh ủy Hà Giang. Bốn, phiên tòa được xử kín, các phóng viên báo chí không được tham dự; thân nhân và cả luật sư do hai cô Hằng và Thúy đề nghị cũng bị cấm cửa.

Thứ hai là quyết định miễn truy cứu trách nhiệm của các cán bộ cao cấp trong vụ vỡ nợ của Tập đoàn Công nghiệp tàu thủy Vinashin. Xin nhắc lại: Vinashin, một tập đoàn quốc doanh Việt Nam, sau mười mấy năm làm ăn dưới sự chỉ đạo trực tiếp của đảng và chính quyền trung ương, đã liên tiếp bị lỗ lã. Năm ngoái, số nợ lên đến 100.000 tỉ đồng, tương đương với

gần 5 tỉ đô Mỹ, chiếm 1/20 tổng thu nhập quốc dân. Trong cuộc họp Quốc Hội vào tháng 11 năm 2010, tất cả các bộ trưởng liên hệ đều khẳng khái từ chối trách nhiệm. Chỉ có Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng là hứa sẽ kiểm điểm. Thế nhưng, trong cuộc họp Quốc Hội vào sáng 21 tháng 3 vừa qua, Phó Thủ tướng Nguyễn Sinh Hùng cho biết, Bộ Chính trị đã quyết định là không xử lý kỷ luật bất cứ cá nhân hay tập thể nào cả. Lý do: tuy một số người có "thiếu sót và khuyết điểm nhưng đã nghiêm túc kiểm điểm, rút kinh nghiệm và xét thấy chưa đến mức phải thi hành kỷ luật." Xong.

Chung quanh vụ án thứ nhất, dư luận chú ý một số vấn đề chính: Tại sao lại xử kín? Tại sao lại cấm luật sư biện hộ cho hai bị cáo Hằng và Thúy? Tại sao lại không xét xử các quan chức mua dâm các cô gái ấy lúc họ chỉ mới 16, 17 tuổi?

Trong ba câu hỏi vừa nêu, câu hỏi sau cùng là quan trọng nhất: Trả lời câu hỏi ấy, người ta sẽ tìm được câu trả lời cho hai câu hỏi trên. Mà thật ra, nó rất dễ trả lời. Lý do đơn giản: những người mua dâm gái vị thành niên ấy là những cán bộ cao cấp của đảng và chính quyền địa phương. Không những không truy tố họ, tòa án còn không muốn ai nghe đến tên của họ cả: Nó giống như một thứ "bí mật quốc gia". Cho nên phiên tòa mới được xử kín và luật sư cũng như thân nhân của bị cáo mới bị cấm cửa.

Người ta thấy rõ sự bất công đến trắng trợn của tòa án Việt Nam: cũng đều mua dâm trẻ em vị thành niên, nhưng ông Sầm Đức Xương bị tuyên án 9 năm tù; còn những người khác, quyền chức cao hơn ông, thì được miễn tố; hơn nữa, được bảo mật đến tối đa. Dường như họ ở ngoài luật pháp, không chịu tác động gì của luật pháp.

Không thể không liên tưởng đến một phiên tòa khác đang diễn ra tại Ý trong đó bị cáo là Thủ tướng Ý, ông Silvio Berlusconi, người bị tố giác là trả tiền để ăn nằm với cô Karima El Mahroug, một vũ nữ người Maroc, lúc ấy mới 17 tuổi. Dù cả hai người, ông Berlusconi và cô Mahroug, đều bác bỏ lời cáo buộc ấy và dù ông Berlusconi là đương kim Thủ tướng, tòa án Ý vẫn lôi ông ra xét xử một cách công khai.

Về vụ thứ hai, liên quan đến trách nhiệm của Thủ tướng và các bộ trưởng liên hệ đến việc vỡ nợ đến gần 5 tỉ đô la của tập đoàn đóng tàu Vinashin, người ta cũng thấy vô số bất thường. Tại sao một cán bộ bình thường, cấp phường cấp xã, làm thất thoát vài triệu bạc thì bị truy tố và bị bắt bỏ tù, còn Thủ tướng và các bộ trưởng, sau khi đã làm thất thoát cả mấy tỉ đô la, khiến cả nước phải ngập trong nợ nần, thì lại bình an vô sự? Lẽ lẽ đến 5 tỉ đô la mà "chưa đến mức thi hành kỷ luật" thì phá hoại tài sản quốc gia đến bao nhiêu mới bị kỷ luật? Tại sao một vụ án kinh tế lớn như vậy mà chỉ được một nhóm người trong Bộ Chính trị giải quyết một cách gọn gàng? Còn vai trò của Quốc Hội và tòa án ở đâu?

Cả hai sự kiện trên cho thấy ba điều quan trọng liên quan đến bản chất của chế độ hiện nay:

Một, ở Việt Nam hiện nay, luật lệ (rule) chỉ dựa trên quyền lực chứ không phải là luật pháp (law). Người nào có quyền lực, người đó quyết định luật lệ. Luật pháp, với những văn bản dài dằng dặc đầy những điều này khoản nọ chỉ là những tờ giấy vô nghĩa khi đụng đến quyền lợi của những kẻ có quyền lực.

Hai, hệ thống tư pháp nhắm đến việc bảo vệ quyền lợi của giai cấp cầm quyền chứ không phải để bảo vệ công lý. Chủ tịch tỉnh mua dâm trẻ vị thành niên ư? Luật pháp ngoảnh mặt đi chỗ khác. Thủ tướng và các bộ trưởng làm thất thoát công quỹ ư? Thì kiểm điểm nội bộ!

Ba, với hai đặc điểm vừa nêu, rõ ràng là đảng Cộng sản tự cho mình đứng ngoài và đứng trên luật pháp. Luật pháp được viết ra là để cho người khác, cho những kẻ thấp cổ bé miệng chứ không phải dành cho họ.

Việt Nam hay nói đến dân chủ và cố biện minh với thế giới là mình có dân chủ. Nhưng không thể có dân chủ, tuyệt đối không thể có dân chủ, khi có những kẻ đứng ngoài và đứng trên luật pháp như vậy; khi tòa án và cả ngành tư pháp đều là công cụ để trấn áp thường dân như vậy.

Một chế độ dân chủ cần nhiều điều kiện, từ quyền ứng cử và bầu cử đến quyền đối lập và quyền tự do thông tin. Tất cả những quyền này chỉ có thể thành hiện thực với một điều kiện: nền pháp trị (rule of law) phải nghiêm minh. Trong sinh hoạt chính trị hiện nay, pháp trị được hiểu theo ít nhất ba nghĩa chính: 1) chính phủ phải hoạt động theo luật; 2) mọi người, bất kể là ai, cũng đều bình đẳng trước luật; 3) và ngành tư pháp phải rõ ràng, hiệu quả và khả đoán (vì chỉ dựa trên luật).

Không có pháp trị, chỉ có “luật rừng” như lời luật sư Ngô Bá Thành vừa rồi, đừng nói đến chuyện dân chủ và càng không nên nói đến tính hợp pháp (legitimacy) của chế độ.

* Blog của Tiến sĩ Nguyễn Hưng Quốc là blog cá nhân. Các bài viết trên blog được đăng tải với sự đồng ý của Đài VOA nhưng không phản ánh quan điểm hay lập trường của Chính phủ Hoa Kỳ.

Tìm bài viết này tại:

<http://www.voanews.com/vietnamese/blogs/quoc/ban-chat-cua-che-do-03-26-11-118705334.html>